

MiRs innspill til Fellesskoleutvalget

MiR takker for muligheten til å få komme med innspill til dette viktige arbeidet. MiR er en nasjonal frivillig forening av og for foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn. Foreningen ble stiftet i 2006, med utgangspunkt i erfaringer fra prosjektet "Minoritetsspråklige foreldre – en ressurs for elevenes opplæring i skolen" (FUG, på oppdrag fra Utdannings- og forskningsdepartementet, 2002-2005) Vi har i våre snart 20 år som organisasjon hatt fokus på like muligheter til deltakelse og medvirkning for alle.

1. Hva legger dere i begrepet fellesskolen?

Fellesskolen skal være samlende og gi barn og unge like vilkår for læring og tilhørighet, uavhengig av deres ulike bakgrunner. Den fungerer som et lim som bidrar til å holde samfunnet sammen, er et sted hvor barn og unge møtes på tvers av bakgrunn, og bidrar til å bygge tillit i det norske samfunnet.

Fellesskolen representerer et felles rom der barn og unge får anledning til å utvikle både sin faglige og kreative kompetanse samt sin sosiale og kulturelle forståelse. Som et verktøy for sosial utjevning skaper den rom og engasjement for ulikhet og mangfold samtidig som den arbeider for utjevning av forskjeller.

2. Hva mener dere det er viktigst å bevare ved dagens skole?

Nærskolen som grunnpilar

Det er viktig å fortsatt legge til rette for godt og strukturert arbeid med læringsmiljø og styrking av sosiale relasjoner gjennom satsing på nærskolen. At nærskoler i flere kommuner trues av nedleggelse grunnet krav om økonomiske innsparinger bekymrer oss. En godt fungerende nærskole kan ha en viktig utjevnende, inkluderende og forebyggende effekt, spesielt i levekårsutsatte områder.

Usikkerhet og skolebytter rammer de mest sårbare barna hardest. Familier som leier bolig kan komme i situasjoner der de må flytte flere ganger i løpet av barnas skoleløp. I tilfeller der skolekretsene er små og barna må bytte skole selv om de ikke flytter så langt geografisk, mener vi det er viktig å utvise fleksibilitet slik at barn som ønsker det kan fortsette på samme skole etter flytting.

Økonomisk likeverd og ressursfordeling

Befolkningen i de fleste kommuner blir stadig mer sammensatt. For at skolene skal sikres et likeverdig økonomisk handlingsrom må de få ressurser etter behov. Stykkprisfinansiering og lignende modeller

må unngås, og det må heller settes inn ekstra ressurser på skoler i levekårsutsatte områder. Områdesatsninger bidrar til å utjevne forskjellene i økonomiske forutsetninger for de ulike skolene, men dette er ikke et godt nok virkemiddel alene og gir ikke skolene nok økonomisk forutsigbarhet.

Styrking av skole-hjem samarbeid

Arbeidet med skole-hjem samarbeid må videreutvikles og styrkes, da et godt samarbeid er en avgjørende faktor for elevers inkludering, trivsel og læring. Utredningen "Et jevnere utdanningsløp" understreker dette. Det er avgjørende at alle foreldre inviteres med inn i foreldrefelleskapet som utgjør en del av «laget rund barnet». Foreldre som selv ikke har gått på skole i Norge og har lite kjennskap til det norske samfunnet og språket må gis mulighet til å bidra som likeverdige medlemmer i dette fellesskapet. Det er skolens ansvar å invitere inn til dialog og å sikre at alle får mulighet til å medvirke.

Konkrete forslag til tiltak for styrking:

- Satse på og styrke lærerutdanningen på relasjonell kompetanse og foreldresamarbeid, i tillegg til bruk av nye digitale virkemidler og kunstig intelligens.
- Skolene må gå foran som gode eksempler og vise at alle foreldre er en ressurs for sine barn og at alle elever og foreldre er en ressurs for fellesskapet. Dette perspektivet må også tydeliggjøres i lærerutdanningen.
- Sikre reell medvirkning fra foreldre og elever i skolens virksomhet ved å sikre arenaer for dette, blant annet gjennom Kommunale Foreldreutvalg. Arbeidet i Kommunale Foreldreutvalg kan blant annet ha en utjevnende effekt i områder hvor det er store forskjeller mellom demografien i de ulike skolekretsene.
- Styrke skolen som nærmiljøarena gjennom å legge til rette for at foreldre bidrar og kan ta initiativ til aktiviteter på skolen. Det bør også sørges for et tettere samarbeid med lag og foreninger om fritidsaktiviteter som finner sted på skolen og i nærmiljøet. Meråpne skoler, samarbeid med AKS/SFO, og følgegrupper til aktiviteter kan være eksempler på praktiske tiltak.
- Få flere yrkesgrupper inn i skolene for å styrke arbeidet for et godt læringsmiljø, og bedre samarbeid med etater som NAV, barnevern og flyktningtjeneste
- Gi både barna og foreldrene verktøyene de trenger for å manøvrere i en stadig mer digitalisert hverdag, for eksempel ved å tilby digitaliseringskurs for foreldre i samarbeid med voksenopplæring og frivillige foreninger.

3. Hvilke utviklingstrekk i samfunnet mener dere utfordrer fellesskolen?

Det finnes mange utfordringer ved dagens skole, knyttet til teknologisk utvikling, sviktende lærerrekuttering, presset kommuneøkonomi og balansen mellom elevers individuelle rettigheter og skolefellesskapet, samt manglende ressurser til å håndtere psykisk helse- og sosiale utfordringer.

Økende sosiale forskjeller og fragmentering

Økende sosial forskjeller utfordrer fellesskolens utjevnerende rolle. Samtidig ser vi en økende fragmentering av oppvekstmiljøene, der kommersielle krefter og private aktører får større plass på bekostning av offentlige, inkluderende tilbud. Dette bidrar til å forsterke forskjeller i tilgang til kulturtilbud og fritidsaktiviteter. Å sikre et fortsatt variert og rikt tilbud i skolen, hvor barna får utforske et rikt utvalg av både kreative og fysiske aktiviteter, vil derfor i fremtiden være enda viktigere enn før. Her kan SFO/AKS spille en viktig rolle.

Målstyring og standardisering

Stadig sterkere målstyring og standardisering av skolen, der resultater på nasjonale prøver og internasjonale rangeringer ofte settes høyere enn helhetlig læring og personlig utvikling, bekymrer oss. Vi frykter at dette kan bidra til å skape "skoletapere" og hemme den sosiale utjevningen som fellesskolen skal sørge for.

Teknologiske og samfunnsmessige endringer

Teknologisk utvikling, demografiske endringer og økt geopolitisk usikkerhet er eksempler på dype samfunnstrender som vil stille nye krav og forventninger til skolen. Bruk av nye digitale virkemidler og kunstig intelligens gir muligheter, men også utfordringer. Det er viktig å få temaer som omhandler kildekritikk og hvordan man bruker disse virkemidlene på en god måte inn i skolen, noe som forutsetter at dette læres bort i lærerutdanningene.

4. Hva skal skolens viktigste oppgaver være i fremtiden?

Sosial utjevning og demokratisk deltagelse

Skolen skal fortsatt bidra til sosial utjevning og mobilitet samt styrke felles referanserammer. Den må forberede barn og unge på å møte en stadig mer kompleks og raskt skiftende verden, både teknologisk, geopolitisk og med tanke på klimaendringer, med fokus på demokrati og bærekraft.

Helhetlig læring og utvikling

Skolen må gi rom for en helhetlig utvikling av mennesket og like muligheter til å utforske, utvikle og uttrykke sine talenter – enten de ligger i estetiske, praktiske eller teoretiske fag. Dette innebærer å møte fremtidens kompetansebehov i arbeidsmarkedet samtidig som man anerkjenner at barn har ulike forutsetninger for læring og derfor har krav på tilpasset opplæring.

Balansert tilnærming til prestasjoner

Man må ikke binde seg opp til ensidig mål- og resultatstyring, men legge mer vekt på skolens bredere samfunnsmandat. Prestasjonspress kan føre til stress og psykiske helsebelastninger. Det bekymrer oss at vi ser et økt prestasjonspress allerede i småskolen, da det er stor variasjon i barnas kognitive modning. Spesielt sårbare blir barn med annet morsmål enn norsk.

Praktisk og kreativ læring

Skolehverdagen må ikke være for teoritung og stillesittende. Det må satses på praktiske og kreative fag, også for å kunne møte fremtidens krav. Dette forutsetter gode og store nok skolelokaler som legger til rette for variert læring. Det er viktig å ta hensyn til gutter og deres behov for aktivitet, som kan være annerledes enn jentes, slik at de ikke faller akterut.

Med vennlig hilsen,

MiR

Hege Iversen, daglig leder

Whyn Lam, styreleder

